

Een dijk te ver

*een andere visie op de ontwikkeling
van Kampen en IJsseldelta-Zuid*

Een dijk te ver

*een andere visie op de ontwikkeling
van Kampen en IJsseldelta-Zuid*

Inleiding

Op 28 april 2007 onthulde de Werkgroep Zwartendijk aan de Zwartendijk onderstaand 'doorkijkschilderij' met een boodschap die duidelijk maakt waar de werkgroep voor staat.

De werkgroep is inmiddels uitgegroeid tot een stichting met enkele honderden "vrienden van de Zwartendijk". Sinds de handtekeningactie van begin oktober 2007 weet de Werkgroep Zwartendijk dat hij spreekt namens bijna 9.000 Kampenaren. Net als vele andere inwoners van Kampen willen al deze "vrienden van de Zwartendijk" het gebied ten westen van de Zwartendijk/ de N50 (inclusief de Melmerwaard) groen houden. Net als steeds meer Nederlanders vinden de leden van de Werkgroep Zwartendijk dat we een einde moeten maken aan de "verrommeling van het landschap"; we zijn gaan beseffen dat mens, plant en dier de groene ruimte nodig hebben om te ademen, voedsel te zoeken en tot rust te komen en inspiratie op te doen. En, laten we eerlijk zijn, wij Vrienden van de Zwartendijk hebben de tijd en de omstandigheden mee: het groeitempo van de Nederlandse bevolking vertraagt en na verloop van tijd gaat de bevolking zelfs krimpen. Het Centraal Bureau voor Statistiek verwacht dat ons land in 2034 een bevolkingspiek zal kennen van 17,1 miljoen mensen. Datzelfde CBS en het RPB (Ruimtelijk Plan Bureau) voorspellen dat Kampen zal groeien van 49.000 inwoners in 2006 tot 52.200 inwoners in 2025 en dat daarvoor de woningvoorraad moet groeien van 19.500 naar 22.500 woningen (Bron: www.cbs.nl/cijfers/statlinedatabank). De studie "Krimp en ruimte, bevolkingsafname, ruimtelijke gevolgen en beleid" van het RPB adviseerde in 2006 al dat "zowel op lokaal als op regionaal niveau goed (moet) worden nagedacht over de nog te plegen toevoegingen aan de huidige woningvoorraad". Ook wees deze studie er op dat lokale en regionale overheden er traditiegetrouw vooral op uit zijn de woningvoorraden te vergroten en de werkgelegenheid te stimuleren om te concluderen dat "in beide gevallen concurrentie tussen gemeenten (dan wel regio's of provincies) op de loer ligt." Tenslotte waarschuwde het RPB in deze studie voor leegstand, verscherping van de segregatie en afname van de kwaliteit van de leefomgeving.

In februari 2006 verscheen in opdracht van de secretarissen van de Raad voor Verkeer en Waterstaat en de VROM-raad een belangrijk rapport dat tot doel had beleidsmakers en bestuurders te confronteren met de op handen zijnde structurele bevolkingsdaling en daar hun beleid op aan te passen (W.Derks e.a. "Structurele bevolkingsdaling, een urgente nieuwe invalshoek voor beleidsmakers", 2006).

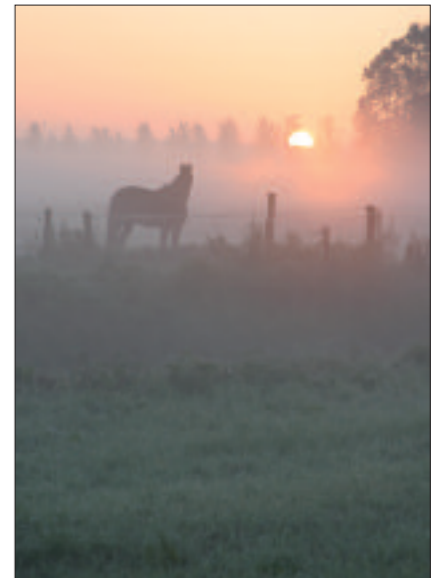
De bestuurders van Kampen en Overijssel zaten in 2006 echter nog gevangen in hun onjuiste en achterhaalde prognoses die stelden dat dit oude IJsselstadje in 2030 gegroeid zou zijn tot 57.000 a 60.000 inwoners. Dat getal had in 2003 al een belangrijke rol gespeeld in de stadsdebatten over de toekomst van Kampen en speelde opnieuw (en opnieuw niet onderbouwd!) een hoofdrol in de in 2004 verschenen "Strategische visie Kampen". In 2006 beweerden de bestuurders in het Masterplan: "De gemeente Kampen wil groeien naar 60.000 inwoners in 2030. (...) De gemeente zoekt dan ook ruimte voor uitbreiding van de woningvoorraad van de regio. Op termijn gaat het hier om vier- tot zesduizend woningen". Deze 4000 tot 6000 woningen moeten worden gebouwd in "de hoogdynamische IJsseldelta Zuid". (blz 18) Zelfs de officiële naam van de nota over dit gebied weerspiegelde het ambitieuze maar achterhaalde groeidenken: "Nu de kansen grijpen. Veilig wonen, werken en recreëren in IJsseldelta Zuid". Op het provinciehuis in Zwolle en het gemeentehuis van Kampen had men er duidelijk voor gekozen geen aandacht te schenken aan de studies van CBS/RPB en Derks en ondertekende men in augustus 2006 feestelijk het "Masterplan IJsseldelta zuid", waarvan ook een mooie publieksfolder verscheen. Deze nota van de Stichting Werkgroep Zwartendijk "Een dijk te ver" richt zich tot de gemeenteraadsleden van Kampen omdat zij gezamenlijk het hoogste besluitvormende orgaan zijn in de stad. Met uitzondering van Groen Links is de Gemeenteraad akkoord gegaan met het Raadsprogramma 2006-2010, waarin wordt vermeld dat "woningbouw over de Zwartendijk wordt gerealiseerd", maar dat tevens opmerkt dat "demografische ontwikkelingen worden betrokken bij de woningbouwplanning" (Raadsprogramma 2006-2010, art. 8.2) Deze belangrijke toevoeging scheidt, samen met het inzicht dat de tijd is aangebroken om te gaan plannen met nulgroei of krimp, ruimte voor nieuwe perspectieven.

In deze nota "Een dijk te ver, een andere visie op de ontwikkeling van Kampen en IJsseldelta-Zuid" beschrijft de Stichting Werkgroep Zwartendijk

- waarom het gebied over de Zwartendijk zo waardevol is
- welke bevolkingsprognose wel realistisch is
- op welke plaatsen in de stad er nog ruimte is voor (duizenden) nieuwbouwwoningen, zeker als vanuit een ander perspectief wordt gekeken
- dat er een aantrekkelijk alternatief bestaat voor het Masterplan IJsseldelta zuid

Deze nota wordt u aangeboden door de Stichting Werkgroep Zwartendijk,

Namens de Stichting, Bart Zeven (woordvoerder)

Over de Zwartendijk

Voor Okke Jager

Ieder draagt in zich talenten om te creëren, misschien had hij er gewoon teveel. Misschien was het de tijdgeest en zijn roeping die hem altijd maar voortdreef. Wat of wie kon hem ooit doen stoppen, stilstaan in de tijd, bezinnen?

Kampen bracht mijn vader dicht bij de aarde, bij het water en de lucht. Zijn wandelingen vormden rijke innerlijke bronnen. Ze betekenden verademing, mijmering en dichtertelijke omarming van die weidse luchten. Het eeuwenoude dijkje werd zijn brug tussen hemel en aarde. God is onomstotelijk aanwezig in het wijze land met zijn seizoenen. Met zijn voeten stevig op de oude aarde en zijn haren in de wind voelde hij opnieuw de verwondering van het kind. "Even de Zwartendijk om": zijn ommegang, zijn redding ... zijn één uur durende pelgrimstocht tussen bomen en koeien. Zou hij hier nog zijn, hij zou zo diep geraakt zijn. Hoe kostbaar is zo'n plekje: een dijkje recht naar God ... Wie Kan ze nu doen stoppen enze doen bezinnen, wie laat hen nu beseffen dat er erfgoed is om te beminnen en door te geven aan ieder kind?

Ruth Jager
(dochter van wijlen predikant Okke Jager)

De waarde van het Zwartendijkgebied

De Zwartendijk is een oude zeewering die Kampen eeuwenlang tegen de Zuiderzee heeft beschermd. Hij dateert van 1302. Dankzij de talrijke dijkdoorbraken is deze dijk omgeven door kolken en het nu beschermde natuurgebied "De Enk". De Polder Dronthen en het gebied aan de Buitendijkse weg dateren uit de zeventiende eeuw. Ook andere oude dijken als de Noordwendige Dijk doorsnijden dit gebied, dat gesierd wordt door boerderijen op terpen, oude wetingen en gezonde slootjes. De weilanden westelijk van de Zwartendijk bieden onder meer ruimte aan vogelsoorten als de Grutto en de Zwarte Stern en aan bijzondere vissoorten als de Bittervoorn en de Kleine en de Grote Modderkruiper, die beschermd worden door nationale en Europese regelgeving. Delen van het gebied hebben een belangrijke relatie met de Natura 2000 gebieden "Uiterwaarden IJssel" en "Veluwerandmeren". In de winter dient dit gebied als foerageergebied voor bijvoorbeeld diverse soorten ganzen en de Kleine zwaan.

Vele Kampenaren fietsen en wandelen in deze "groene longen" van hun oude IJsselstad en houden daarmee hun lichamelijk en geestelijk welzijn op peil. "Een rondje Zwartendijk doen" is in Kampen een begrip: het staat voor (even) genieten van de openheid, de rust, het groen en de ruimte van het Zwartendijklandschap; het staat voor inspiratie opdoen en uitrusten; het is het gebied waar de Kampenaren wandelen, hard lopen, skeeleren, fietsen en de hond uitlaten.

Als dat gebied wordt volgebouwd en de Bypass blauw wordt, zullen de Kampenaren worden opgesloten in een stad van steen asfalt en beton met een groen hart, wat aantoonbaar slecht is voor hun welzijn. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) wijst in een vorig jaar gepubliceerde rapport "Natuur en landschap op waarde geschat" (april 2006) op het belang van deze groene gebieden voor de mens en eindigt dit rapport met de zin: "Kortom: natuur en landschap in Nederland renderen. Reden genoeg dus om er in te blijven investeren." (blz 39).

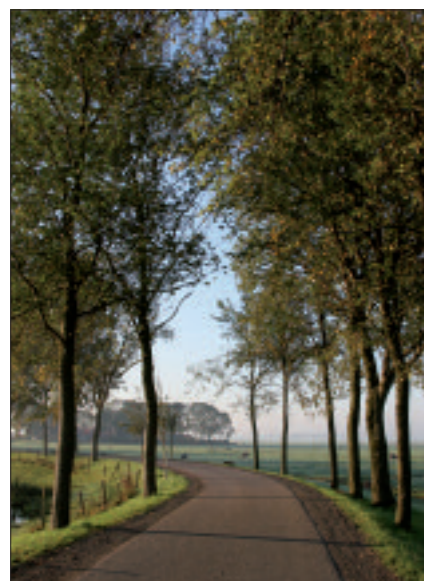

De steeds luider gehoorde wens om een einde te maken aan de "verrommeling van het landschap" klinkt sinds het aantreden van het kabinet Balkenende-Bos-Rouvoet ook uit de monden van de Rijksbouwmeester Crouwel en Minister Cramer van VROM. Koningin Beatrix sprak in de Troonrede van 18 september 2007 namens het kabinet in dit verband de volgende woorden: "Een duurzame leefomgeving is de derde peiler onder het beleid. (...) **De regering zal beperkingen stellen aan het bouwen in de open ruimte om daarmee het landschap te verbeteren.** Zij bepaalt komend jaar met de provincies en gemeenten een nationale strategie waarmee Nederland het hoofd kan bieden aan de stijging van de zeespiegel als gevolg van de verandering van het klimaat." Deze zinnen uit de troonrede zijn een stevige opsteker voor de Vrienden van de Zwartendijk.

De in opdracht van het kabinet geschreven "Tweede duurzaamheidsverkenning" van het Natuur en Milieu Planbureau (NMP, 2007) schetst een reëel toekomstscenario waarin meer Rijnwater door de IJssel moet worden geleid om de oudste polders in Zuid en Noord-Holland te behoeden voor het zogenaamde "opbarsten", waarbij kwelwater binnendringt. Door de stijging van de zeespiegel lopen de lager gelegen bewoonde gebieden in het stroomgebied van de Rijn namelijk een aanzienlijk hoger veiligheidsrisico. (blz 70-72) Het gebied tussen (groene of blauwe) bypass en Drontermeer zal in de nabije toekomst dus nodig zijn als overloopgebied voor overvloedig IJsselwater. Huizen bouwen in dat gebied is bewoners op voorhand natte voeten of een evacuatie bezorgen! De "Tweede duurzaamheidsverkenning" merkt op blz 39 ook op: "Opvallend is de sterke toename van het aantal en areaal bedrijventerreinen in de Provincie Overijssel" en stelt daarmee de plannen om westelijk van de N50 (in de Melmerwaard) nog meer bedrijventerreinen aan te leggen in een heel ander daglicht dan het Masterplan IJsseldelta Zuid doet. Nederland is zijn grenzen opnieuw aan het leren kennen. Vandaar dat de Werkgroep Zwartendijk stelt: "Kampen, ken je grenzen!"

'Groeicijfers' en groeicijfers

Het Masterplan IJsseldelta-Zuid (augustus 2006) stelt op blz. 18 dat de Gemeente Kampen wil groeien naar 60.000 inwoners in het jaar 2030. Wat opvalt is dat het Masterplan voor deze cijfers geen onderbouwing geeft! Zowel Kampen als de Provincie Overijssel verwachten een sterke groei van Kampen door de aanleg van de Hanzelijn, de bouw van een nieuw station en de bouw van een bijzondere nieuwbouwwijk over de Zwartendijk. In oktober 2006 - dus na de ondertekening van het Masterplan! - heeft bureau Companen voor de Gemeente de groeicijfers tot 2030 in twee scenario's doorgerekend. Companen gaat daarbij uit van een migratiesaldo van nul terwijl uit de cijfers van het bureau zelf blijkt dat tussen 1994 en 2004 sprake is geweest van een vertrekoverschot van 2.117 bewoners. In de vier jaren tussen 2003 en 2007 groeide de stad met slechts 442 zielen tot in totaal 49.361 inwoners (Bronnen: Quicksan Woningbehoefte en de Kerncijfers op de website van de Gemeente Kampen). De suggestie in het rapport van Companen dat Kampen een woningtekort zou hebben (blz 16) wordt weersproken in een brief aan de Tweede Kamer over het verstedelijkingsbeleid tot 2010 van VROM-minister Winsemius van 9 november 2006. De minister schreef (op blz 3): "Slechts in 5 regio's (Drenthe, Zwolle-Kampen, Haaglanden, Zeeland en Flevoland) werden meer woningen in eigenbouw gerealiseerd dan het in de woningbouwafspraken overeengekomen 'drempelaantal'. (Handelingen Tweede Kamer der Staten Generaal 2006-2007, nr 27562,9). Wie het aanbod aan koopwoningen in Kampen bijhoudt, weet dat er al ruim een half jaar tussen de 500 en 600 woningen te koop staan (zie ook De Stentor van 13 juli 2007). Ook moet worden vermeld dat Zwolle zijn bevolkingsprognoses voor 2020 met 5.000 inwoners naar beneden heeft bijgesteld en dat daardoor de behoefte aan nieuwbouw in Zwolle ook afvlakt, zodat overloop naar het Kamper buitengebied minder noodzakelijk wordt. (Bron: de Stentor, 18 september 2007). Het is dus alleszins gerechtvaardigd om te twijfelen aan de overtrokken groeicijfers die de Gemeente Kampen en de Provincie Overijssel ons voorschotelen in het Masterplan IJsseldelta-zuid en in de Quicksan Woningbehoefte van de Gemeente Kampen. Daarnaast zijn er studies verschenen waarin wordt berekend dat de bevolkingsgroei in sommige regio's al eerder stopt en omslaat in krimp. Zo beschrijven Derks, Hovens en Klinkers in hun rapport „Structurele Bevolkingsdaling“ (2006) dat in Noord-Overijssel de bevolkingskrimp naar verwachting inzet na 2015 om na 2020 structureel van aard te worden (blz 14 en 25).

Hierna volgen twee prognoses. De "Regionale prognose kerncijfers en huishoudens" is een prognose van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) en het Ruimtelijk Plan Bureau over de periode 2006-2025, te vinden op de site www.CBS.nl/cijfers/statline

De cijfers maken duidelijk dat Kampen tot 2025, naar verwacht, zal groeien tot 52.500 inwoners en daar 3.000 nieuwe woningen voor nodig heeft.

De tweede prognose toont de groei van het aantal inwoners en de benodigde woningvoorraad tot 2030, opgesteld door Ir. N. Jeurink. Deze prognose, die inzicht geeft in de gehanteerde uitgangspunten, sluit aan bij de reeds genoemde studie van Derks e.a. "Structurele bevolkingsdaling", en laat zien dat met een bevolkingsgroei tot 51.000 inwoners in 2030 ruim 3.100 woningen nodig zijn.

Regionale prognose kerncijfers; 2005-2025		Regionale prognose huishoudens; 2006-2025										
Regio's 2005	Perioden	Totale bevolking	absoluut	Levend-geborenen	Overledenen	Natuurlijke aanwas	Migratie-saldo	Bevolkings-groei	Regio's 2005	Perioden	absoluut	Totaal huishoudens
Kampen	2006	49101	49101	690	407	283	-190	93	Kampen	2006	19486	19486
	2007	49194	49194	686	416	270	-70	200		2007	19627	19627
	2008	49394	49394	681	420	261	-51	210		2008	19823	19823
	2009	49604	49604	651	427	224	-36	188		2009	19985	19985
	2010	49792	49792	661	425	236	-31	205		2010	20179	20179
	2011	49997	49997	668	443	225	-36	189		2011	20370	20370
	2012	50186	50186	666	440	226	-29	197		2012	20537	20537
	2013	50383	50383	644	434	210	-19	191		2013	20689	20689
	2014	50574	50574	646	442	204	-9	195		2014	20843	20843
	2015	50769	50769	624	476	148	25	173		2015	20993	20993
	2016	50942	50942	611	464	147	21	168		2016	21173	21173
	2017	51110	51110	635	468	167	-13	154		2017	21341	21341
	2018	51264	51264	621	472	149	-2	147		2018	21470	21470
	2019	51411	51411	611	472	139	13	152		2019	21622	21622
	2020	51563	51563	621	478	143	-9	134		2020	21821	21821
	2021	51697	51697	623	511	112	19	131		2021	21976	21976
	2022	51828	51828	633	507	126	6	132		2022	22136	22136
	2023	51960	51960	624	510	114	-4	110		2023	22269	22269
	2024	52070	52070	639	511	128	-27	101		2024	22401	22401
	2025	52171	52171	.	.	.	.	.		2025	22524	22524

CBS/RPB. 2007-09-14

Berekening woningbehoefte Kampen v.a. 2005, alleen rekening houdend met gezinsverdunding						
	Nederland	2005	2010	2015	2020	2025
Aantal inwoners		16.306	16.462	16.640	16.800	16.934
Aantal inwoners in particuliere huishoudens		16.092	16.249	16.425	16.583	16.715
Aantal particuliere huishoudens		7.091	7.350	7.609	7.832	8.008
Aantal personen per huishouden		2,27	2,21	2,16	2,12	2,09
	Overijssel					
	2005	2010	2015	2020	2025	
Aantal inwoners	1.109.432	1.120.046	1.132.157	1.143.043	1.152.160	
Aantal inwoners in particuliere huishoudens	1.097.417	1.107.916	1.119.896	1.130.664	1.139.682	
Aantal particuliere huishoudens	457.070	473.765	490.459	504.833	516.178	
Aantal personen per huishouden	2,40	2,34	2,28	2,24	2,21	
	Kampen					
	2005	2010	2015	2020	2025	2030
Aantal inwoners	48.980	49.449	49.983	50.464	50.866	51.338
Aantal inwoners in particuliere huishoudens	48.435	48.898	49.427	49.902	50.300	50.767
Aantal particuliere huishoudens	19.328	20.034	20.740	21.348	21.827	22.452
Aantal personen per huishouden	2,51	2,44	2,38	2,34	2,30	2,26
Toelichting, opmerkingen						
Peildata: 1 januari van een bepaald jaar						
Het aantal mensen in 'instituten' vertoont al jaren een dalende trend (bron: GfK). Voor de jaren 2015 - 2025 is niettemin uitgegaan van de fractie in 2010.						
In Kampen is het aantal mensen in instituties (d.w.z. een ieder die geen particulier huishouden heeft) voor 2005 bekend (545, bron CBS)						
Het aantal personen per huishouden in 2020 is lager dan het door het SCP opgegeven aantal personen, namelijk 2,12 i.p.v. 2,2						
2030 Kampen: aantal inwoners en aantal particuliere huishoudens bepaald door extrapolatie 2005-2025						
Bronnen						
GfK jaargids 2006 (NL), CBS (cijfers 2005 voor Overijssel en Kampen)						
Benodigde toename van het aantal woningen in (jaar, t.o.v. 2005):						
		Cumulatief		Te bouwen per jaar		
2010		706	141			
2015		1.412	141			
2020		2.020	135			
2025		2.499	125			
2030		3.124	125			
Procentuele bevolkingstoename 2005-2025				3,9		

Binnenstedelijke locaties voor woningbouw

Op basis van de hiervoor getoonde prognoses is het goed om op zoek te gaan naar ruimte in de stad (aan beide kanten van de IJssel) waar tot 2030 2.500-3.000 woningen kunnen worden gebouwd. De website van de Gemeente Kampen maakt onder het kopje “woningbouw” duidelijk dat de hieronder genoemde locaties de volgende aantallen woningen opleveren:

1 Onderdijks 2 en 3:	1.000 tot 1.100 woningen
2 De Hanzewijk:	600 woningen *
3 Het Berkpark:	200 woningen
4 Bij de molen:	49 woningen
5 De “Bisschopsmijter”:	880 woningen
6 In Oosterholt-noord:	249 woningen
7 “Het Bos”:	67 woningen
8 Wilsum (De Thijs):	82 woningen
9 Zalk:	40 woningen

Totaal **3.170 tot 3.270 woningen**

* In de Hanzewijk gaan 900 woningen verrijzen (de “vissekop” en de flat voor de Trimaran meegerekend). Op 16 september werden er nog ongeveer 300 huizen aan de Toe Boecop-singel, de Volcmarstraat, de Kokstraat en de Keulse straat bewoond. Netto betekent dit dat we voor de Hanzewijk 600 nieuwe woningen kunnen tellen.

© Google Earth

Creativiteit:

Een deel van het Haatland als woonwijk

Een ander perspectief op woningbouw

In totaal brengt dat het aantal nieuwbouwwoningen op **3.170-3.270**, een aantal waar de Gemeente Kampen naar mening van de Werkgroep Zwartendijk tot 2030 ruim genoeg aan heeft. In een persbericht van de Gemeente Kampen van 1 oktober wordt dit aantal bevestigd: daarin wordt gesproken van 3.200 woningen (zie www.kampen.nl/persberichten).

Opgemerkt moet worden dat nieuwbouwprojecten zoals op het Prefabo-terrein in Grafhorst, aan de Lisdodde (een flat) of tegenover de school in Kamperveen hier niet zijn meegeteld.

Tot slot moet hier worden vermeld dat in Kampen al bijna een jaar 500-600 woningen te koop aan worden geboden – zij vormen een soort stille reserve. Stel dat Kampen toch niet voldoende heeft aan deze 3.200 woningen, dan dient de vraag te worden beantwoord waar er dan nog kan worden gebouwd. Een goede locatie zou een deel van het Haatland zijn, waar leegstand en verkrotting hebben toegeslagen en van waar gezonde bedrijven verhuizen naar het Melmerpark. Bouwen aan de IJssel – denk aan het gebied tussen Loswalweg en Werfweg - zou bouwen op een toplocatie zijn! De bewoners zouden fraai uitkijken op het Kampereiland dat sinds kort deel uitmaakt van het Nationale Landschap IJsseldelta. De stad Kampen zou met een paar goed uitgevoerde ingrepen het beroemde Kamper Stadsfront verder kunnen verlengen. De eerste stap is al gezet in de vorm van het “Berkpark”. Jachthaven de Riete zou wat kunnen uitbreiden en de Bruine Vloot zou nieuwe ligplaatsen kunnen innemen langs de stedelijke IJsseloever. Het terrein aan de Kievitstraat met Super de Boer, Aldi en Formido zou het centrum kunnen gaan vormen voor een nieuwe woonwijk aan de Kievitstraat. Maar ook de Nijverheidsstraat en de verkrotte Ambachtstraat zouden kunnen worden omgetoverd in een fraai ‘woonlint’ dat loopt van de Haatlanderdijk tot aan de Energiestraat. Met name dat deel van het Haatland, waar vroeger het MOB-complex stond, kan redelijk vlot wijken voor een groene woonwijk. Met de vitale bedrijven in die hoek van het Haatland zou kunnen worden overlegd over een verhuizing naar de Melmerpoort. Jammer genoeg voorzien de plannen tot ‘revitalisering’ van het Haatland daar voorlopig nog niet in, hoewel niemand duidelijk kan maken waarom er zoveel hectares bedrijventerrein nodig zijn voor het kleine Kampen (zie ook het citaat op blz 2 uit de Tweede Duurzaamheidsverkenning). Als onze wethouders van Ruimtelijke Ordening, Economische Zaken en Woningbouw met hun ambtelijke staf in staat zouden zijn om van perspectief te wisselen en hun krachten te bundelen, zou Kampen een prachtige woonwijk rijker kunnen worden. Zo zou het 21e eeuwse Kampen kunnen aansluiten bij de traditie die rond 1250 aan de IJssel werd gevestigd en kunnen groeien en bloeien aan de rivier, die deze stad groot heeft gemaakt.

Een alternatief voor IJsseldelta-zuid

De Hanzelijn wordt aangelegd. Deze spoorlijn doorsnijdt het Zwartendijkgebied en maakt daarmee fors inbreuk op de rust in deze groene ruimte. Wie echter denkt aan de spoorlijn door het oudste Nederlandse Natuurmonument, het Naardermeer, weet dat de natuur zich aanpast aan zo'n spoorlijn. Dichter bij huis heeft zich rond de spoorlijn Lelystad-Amsterdam het natuurgebied Oostvaardersplassen ontwikkeld. Aanpassen aan beton, baksteen en asfalt kan de natuur zich echter niet. Wat wel mogelijk zou zijn is om het hele gebied tussen IJssel en hoogwatergeul (bypass) bij het Nationaal Landschap IJsseldelta te trekken. Als die Bypass 'groen' zou zijn, d.w.z. niet bevaarbaar zou worden gemaakt voor pleziervaart, zou dat heel veel geld en jaren graverij schelen. Dan zouden de contouren van de 18e eeuwse IJsseldelta weer opdoemen, waarin de Reeve de eerste westelijke arm van de IJsseldelta was. Het zou een ondiepe rivierarm of hele brede beek moeten worden, waarin het waterpeil fluctueert, zodat de biodiversiteit (soortenrijkdom) in het gebied sterk kan toenemen. Kampen zou daar een belangrijk overloopgebied voor overvloedig Rijn- en IJsselwater kunnen creëren, daarmee de veiligheid van west-Nederland kunnen vergroten en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in dit deel van Nederland belangrijk kunnen versterken. Op die manier zouden de Melmerwaard, de Dronterpolder, het Zwartendijkgebied en de Enk deel kunnen uitmaken van een landschap waar stadsmens en dier, boer en plant kunnen gedijen. Immers, "natuur en landschap in Nederland renderen. Reden genoeg dus om er in te blijven investeren." (LNV-rapport, blz 39).

De IJsseldelta in 1774 met onderin de Reeve

Ambitie! Een forser Nationaal Landschap IJsseldelta

Gebruikte literatuur:

- W. Derks, P. Hovens en L.E.M. Klinkers, Structurele bevolkingsdaling Een urgente nieuwe invalshoek voor beleidsmakers Den Haag, Februari 2006
- F. van Dam, C. de Groot en F. Verwest, Krimp en ruimte, bevolkingsafname, ruimtelijke gevolgen en beleid. Ruimtelijk Plan Bureau, 2006
- Handelingen Tweede Kamer der Staten Generaal 2006-2007, nr 27562, 9-11-2006
- Natuur en landbouw op waarde geschat, Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, april 2006
- N. Jeurink, Bevolkingsprognose en benodigde woningvoorraad, Kampen, september 2007
- Provincie Overijssel "Nu de kansen grijpen. Veilig wonen, werken en recreëren in IJsseldelta Zuid" (augustus 2006)
- Quickscan Woningbehoefte, basis voor afweging van het nieuwbouwbeleid (Gemeente Kampen, 27 oktober 2007)
- „Regionale prognose kerncijfers en huishoudens van het CBS/RPB”, te vinden op www.cbs/cijfers/statline
- Stentor/Nieuw Kamper Dagblad, 23 maart, 13 juli, 8 en 18 september)
- Strategische visie Kampen 2030, Kampen 2004
- Troonrede van 18 september 2007
- Tweede Duurzaamheidsverwachting, Nationaal Milieu Planbureau, juni 2007
- Verslag van de stadsdebatten, Kampen 2003

Alle genoemde publicaties zijn integraal te vinden op internet.

Cijfers over de nog te realiseren woningbouw in Kampen komen van de website van de gemeente Kampen, uit de Stentor van 13 maart 2007 en uit de prospectus van Makelaardij Renes, "IJsseldijk, royaal wonen in Kampen".

